

Πεινάω (ή Γεωργία, διατροφή και περιβάλλον) Περιγραφή του προγράμματος

Εισαγωγή

Τα καταναλωτικά πρότυπα και οι αξίες που προβάλλονται και επιβάλλονται από του σύστημα και τους νόμους της αγοράς (με κύριους εκφραστές και πολλαπλασιαστές τα ΜΜΕ, τις διαφημίσεις, τα περιοδικά lifestyle κλπ) ωθούν σε μια άκριτη κατανάλωση. Διαρκώς εφευρίσκονται νέες «ανάγκες» που οι καταναλωτές πρέπει να ικανοποιήσουν αγοράζοντας νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Από το αντιηλιακό μαλλιών μέχρι το τελευταίο μοντέλο ενός ακριβού τζιπ και την «ip» καφετέρια όπου συχνάζουν οι «μυημένοι», οι «επιτυχημένοι» ή και οι «επαναστατημένοι», η σύγχρονη κοινωνία δίνει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στο «φαίνεσθαι» παρά στο «είναι». Τα πρότυπα ευτυχίας στα οποία υποκύπτουμε μας ωθούν στην εντατικοποίηση του ρυθμού της καθημερινής ζωής. Fast food, delivery, πουκάμισα που δε χρειάζονται σιδέρωμα, συσκευασίες και προϊόντα μιας χρήσης, το φοράς και το πετάς, όλοι και όλα υπόσχονται διαδικασίες express. Αντίστοιχη ανυπομονησία μοιάζει να διέπει και τις ανθρώπινες σχέσεις. Σπανίζουν ολοένα και περισσότερο οι «επίμονοι κηπουροί» της φιλίας, του έρωτα, της συζυγικής σχέσης. Όσο περισσότερο βιαζόμαστε και «αγχωνόμαστε» (το ρήμα της εποχής) τόσο περισσότερη ζήτηση έχουν οι τεχνικές χαλάρωσης, αυτοσυγκέντρωσης, διαλογισμού και ανάκτησης της εσωτερικής ισορροπίας. Η κατανάλωση αντικαταθλιπτικών αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς στη χώρα μας. Η αναζήτηση νοήματος, στη ζωή, την εκπαίδευση, την εργασία, μοιάζει να αποτελεί πρόβλημα για όλο και περισσότερους ανθρώπους, και μάλιστα νέους, στις προηγμένες χώρες. Τα απογοητευτικά στοιχεία για την κατανάλωση αλκοόλ και χρήση τσιγάρου από τους νέους στην Ελλάδα είναι ίσως μια ένδειξη.

Ο τρόπος ζωής όμως, οι καθημερινές συνήθειες και οι αξίες μας δεν αφορούν μόνο εμάς τους ίδιους αλλά και ολόκληρο τον πλανήτη. Η επιλογή αγοράς ενός συγκεκριμένου προϊόντος ή υπηρεσίας, ο τρόπος που διατρεφόμαστε και ντυνόμαστε, η κατοικία που διαλέγουμε να χτίσουμε ή να μην χτίσουμε, όλα αυτά συνδέονται άμεσα με την υπερθέρμανση του πλανήτη, με τη χρήση φυσικών πόρων, με την κατάσταση του περιβάλλοντος, γενικότερα, τη φτώχεια, την ανισότητα μεταξύ ανεπτυγμένου και αναπτυσσόμενου κόσμου και τελικά και με τους τρεις πυλώνες αυτού που καλούμε «αιφόρο ανάπτυξη»: το φυσικό περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία.

Γι αυτό έχουμε επιλέξει να εστιάσουμε, στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, στο δίπτυχο «τρόπος ζωής και οικολογικό αποτύπωμα». Στο πλαίσιο του τετραετούς (2008-12) προγράμματός μας ΠΕ, και με κεντρικό άξονα αυτό το δίπτυχο σχεδιάζουμε εκπαιδευτικό υλικό για τα θέματα «διατροφή», «ενδυμασία», «ψυχαγωγία» και «κατοικία». Πρόκειται για θέματα που αφορούν άμεσα την καθημερινότητα των παιδιών και τα πραγματεύομαστε από την περιβαλλοντική αλλά και κοινωνικο-οικονομική, πολιτική και «φιλοσοφική» τους διάσταση.

Ξεκινώντας από το πρώτο θέμα: «**διατροφή-γεωργία-περιβάλλον**», ετοιμάσαμε το συγκεκριμένο υλικό που προς το παρόν προσφέρεται μόνο στην ιστοσελίδα μας. Έχει στόχο να μας κάνει να διαβάσουμε και να αποκρυπτογραφήσουμε όχι μόνο τη σύνθεση των προϊόντων διατροφής που αγοράζουμε, εκείνα τα ψιλά γράμματα, αλλά και τον ίδιο μας τον εαυτό. Να μπορέσουμε να διαχωρίσουμε, μαθητές και δάσκαλοι, τις δικές μας επιθυμίες, από τις επιθυμίες των διαφημιστών και της αγοράς. Είναι άραγε δυνατό αυτό σήμερα; Κι όμως είναι. Από το τι θα βάλουμε στο πιάτο μας μέχρι το πώς θα φερθούμε στο σύντροφο, τον αδερφό, τον φίλο και τον άγνωστο που μας παίρνει τη θέση παρκαρίσματος, όλα είναι στο χέρι μας.

Σκοπός

Σκοπός αυτού του υλικού είναι να προσφέρει σε σας, τους εκπαιδευτικούς, ένα πλαίσιο εργασίας για να δουλέψετε με τους μαθητές το θέμα «Γεωργία και διατροφή» με έμφαση στην περιβαλλοντική διάσταση του θέματος. Έννοιες-κλειδιά είναι οι καθημερινές συνήθειες και πρότυπα ζωής (lifestyle) και το οικολογικό αποτύπωμα.

Στη συνέχεια προτείνεται ένα νοηματικό πλαίσιο επεξεργασίας του πολυδιάστατου αυτού θέματος. Μπορείτε να εστιάσετε στα θέματα που ενδιαφέρουν την ομάδα σας. Κεντρικά ερωτήματα όμως που θέτει το υλικό είναι:

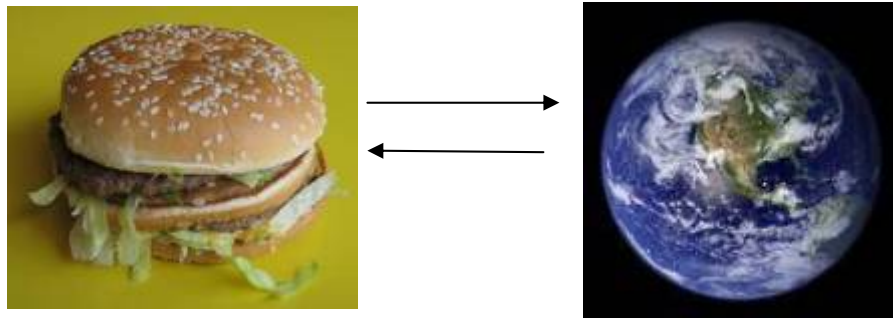
- Τι σημαίνουν οι διατροφικές μας συνήθειες για τους φυσικούς πόρους αλλά και τον πλανήτη γενικότερα;
- Ποιο είναι το οικολογικό μας αποτύπωμα, από πλευράς διατροφής;
- Από ποιες αξίες και πρότυπα υπαγορεύονται οι διατροφικές μας επιλογές;
- Ποιος επηρεάζει αυτές τις επιλογές και με ποιους τρόπους;
- Θέλουμε και αν ναι πως θα μπορούσαμε να μειώσουμε το οικολογικό αποτύπωμά μας με δράση σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο;

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν!

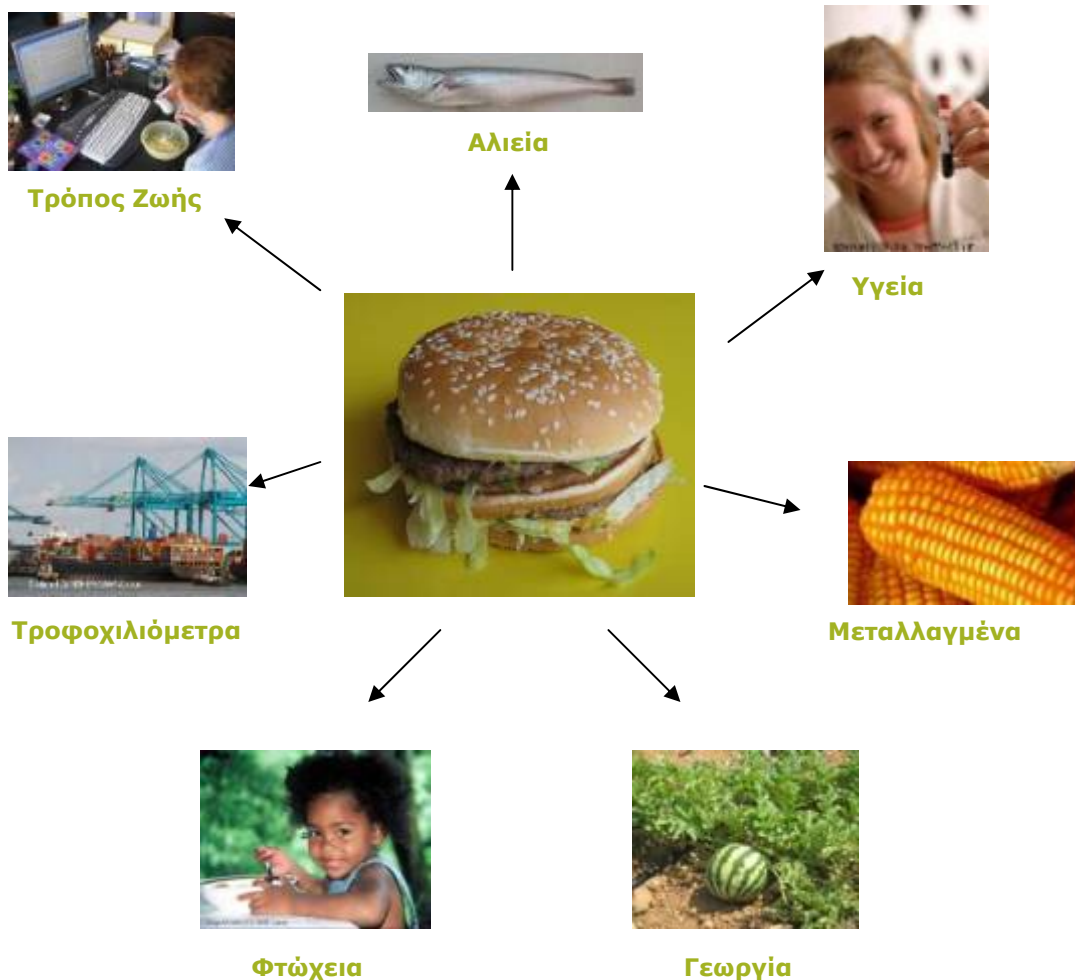
Τρόπος ζωής και οικολογικό αποτύπωμα: Γεωργία-Διατροφή-Περιβάλλον
Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές 10-16 ετών

ΒΗΜΑ 1ο. Μια επίσκεψη στο fastfood της γειτονιάς και αγορά ενός χάμπουργκερ.

ΒΗΜΑ 2ο. Το χάμπουργκερ στο «μικροσκόπιο». Καταιγισμός ιδεών. Πως συνδέονται οι παρακάτω εικόνες;

ΒΗΜΑ 3ο. Πως συνδέονται κάθε μια από τις παρακάτω εικόνες με την εικόνα του χάμπουργκερ αλλά και μεταξύ τους; Οι μαθητές καλούνται να συνδέσουν με βελάκια τις φωτογραφίες, αφού συζητήσουν πως τις αντιλαμβάνονται, προς όλες τις κατευθύνσεις. Προσθέτουν τη φωτογραφία του εαυτού τους. Αναλύουν που και πως βλέπουν τον εαυτό τους να συνδέεται με ένα σύμβολο της σύγχρονης διατροφής που είναι το χάμπουργκερ.

Τρόπος ζωής και οικολογικό αποτύπωμα: Γεωργία-Διατροφή-Περιβάλλον
Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές 10-16 ετών

ΒΗΜΑ 4ο. Από τα συστατικά και τη διαδικασία παραγωγής ενός χάμπουργκερ στο περιβαλλοντικό πρόβλημα, στη φιλοσοφία και τις αξίες ζωής. Αφόρμηση από τη διασύνδεση του εαυτού με το σύμβολο-χάμπουργκερ, χωρισμός σε ομάδες ανάλογα με το ενδιαφέροντα και την οπτική του κάθε μαθητή. Εφτά πεδία έρευνας- εφτά ομάδες εργασίας-βασικά ερωτήματα που θέτει το χάμπουργκερ. Αφετηρία πάντα το προσωπικό επίπεδο. Πατήστε πάνω στις φωτογραφίες για να εμφανιστεί η κάρτα εργασίας ή κατεβάστε τις χωριστά.

ΒΗΜΑ 5ο. Σύνθεση αποτελεσμάτων και παρουσίαση. Ιδέες:

- Πρόσκληση σε γεύμα από υποψήφιους δολοφόνους της αδιαφορίας ή
"Το δικό μας γεύμα της Μπαμπέτ"

- Διάλειμμα για διαφημίσεις. Θεατρικό δρώμενο. Μια σειρά από διαφημιστικά σποτάκια στα οποία πρωταγωνιστείτε μαθητές και εκπαιδευτικοί. Διαφημίζετε τα νέα πρότυπα διατροφής που επιλέξατε με στόχοτη μείωση του οικολογικού αποτυπώματός σας. Καλείστε να αντισταθείτε στα πρότυπα της διαφήμισης και να προτείνετε τα δικά σας πρότυπα ζωής και το δικό σας πρότυπο ομορφιάς που βασίζεται στην υγεία, την ευεξία και τη δράση για την προσωπική εξέλιξη, το περιβάλλον και την κοινωνία

-Το 24ώρο ενός εφήβου. Δημιουργία ενός DVD με ηθοποιούς εσάς τους ίδιους όπου θα αποτυπώνεται μια τυπική μέρα ενός εφήβου με τις διατροφικές του συνήθειες και ανάδειξη του τι συνεπάγονται για τις σχέσεις του με την οικογένεια και τους φίλους, με τον εαυτό του, με το σχολείο, τη γειτονιά και φυσικά με το φυσικό περιβάλλον και τον πλανήτη (οικολογικό αποτύπωμα).

Άλλες ιδέες για δραστηριότητες παρουσίασης αποτελεσμάτων και δράσης
(για εφαρμογή στις ομάδες εργασίας ή την ολομέλεια)

- Εκθέσεις, φυλλάδια, συναυλίες, θεατρικά δρώμενα, δημιουργία blog, DVD κ.λπ. με συγκεκριμένο μήνυμα.
- Επιστολές σε Δήμο, εταιρείες τροφίμων κ.λπ. με συγκεκριμένο αίτημα.
- Δημιουργία ενός «πρότυπου» κυλικείου στο σχολείο.
- Δέσμευση μείωσης οικολογικού αποτυπώματος από διατροφή σε επίπεδο τάξης, περιβαλλοντικής ομάδας ή σχολείου. Κοινοποίηση αποτελεσμάτων.

Για όσους βρίσκεστε εντός Αττικής και το δουλέψετε καλό είναι να επικοινωνήσετε με την κ. Κουταβά (n.coutava@wwf.gr, τηλ. 210 3314893) μήπως μπορεί να έρθει η ίδια ή κάποιος εθελοντής μας να σας κάνει μια παρουσίαση στην τάξη. Για όσους βρίσκεστε εκτός Αττικής θα μπορούσαμε αν θέλετε να σας στείλουμε την παρουσίαση και να την κάνετε οι ίδιοι.